

Prieskum verejnej mienky v nových členských štátoch

Európska komisia nedávno uskutočnila v nových členských štátoch prieskum verejnej mienky Eurobarometer, ktorý zisťoval postoj verejnosti k zavedeniu eura a jej znalosti o tejto jednotnej mene. Prieskum realizovala organizácia Gallup Europe v septembri 2006. Išlo o štvrtý prieskum Eurobarometer tohto druhu, do ktorého bolo opäť zapojených viac ako 10 000 občanov (predchádzajúce prieskumy sa uskutočnili v septembri 2004 a 2005 a v apríli 2006).

1. Úroveň znalostí o eure

Respondenti v nových členských štátoch sú už pomerne oboznámení s jednotnou menou: 77 % opýtaných sa už s eurobankovkami stretlo, zatiaľ čo pri eurominciach je to 70 %. Menej ako polovica respondentov euro už použila. Vo všeobecnosti sa eurobankovky používajú v nových členských štátoch viac ako mince a zároveň sú i lepšie známe.

Okrem týchto praktických aspektov zisťoval prieskum i úroveň znalostí respondentov o charakteristických znakoch eura. Pokiaľ ide o dizajn jednotnej meny, len menšina opýtaných správne uviedla, že bankovky sú v rámci celej eurozóny rovnaké (45 % v porovnaní s aprílom 2006) a že na jednej strane mincí sa nachádza národný vzor (37 %, nezmenené). Podobne ako v apríli 2006 a v predchádzajúcich výskumoch, len 40 % respondentov uviedlo správny počet členov eurozóny. Pomerne stabilná väčšina občanov (67 %, predtým 69 %) v každej zo skúmaných krajín sa domnieva, že ich krajina má možnosť rozhodnúť o prijatí eura.

V súvislosti s očakávaným termínom zavedenia eura ukazujú výsledky výraznú zmenu od apríla 2006, ktorá odráža aktuálny vývoj. Zatiaľ čo na jar sa väčšina obyvateľstva pobaltských krajín domnievala, že ich krajina prijme euro pred rokom 2008 (72 % v Litve, 71 % v Estónsku a 51 % v Lotyšsku), v súčasnosti tento názor zastáva len menšina (35 % v Litve, 44 % v Estónsku a 36 % v Lotyšsku).

2. Informovanosť a informačné kanály

Výsledky prieskumu zo septembra 2006 poukazujú na mierny nárast vnímania miery informovanosti vo všeobecnosti, ako aj na úrovni jednotlivých krajín s výnimkou Lotyšska. Celkovo 5 % respondentov sa domnieva, že sú o eure informovaní *veľmi* dobre a ďalších 35 % uvádza skôr dobrú informovanosť. Prieskum udáva v tomto smere priaznivejšie údaje už po druhýkrát, čo poukazuje na postupné zlepšovanie informovanosti. Naopak, 58 % opýtaných si myslí, že o eure nie sú informovaní dobre, resp. že nie sú informovaní vôbec, pričom do tejto skupiny patria i respondenti z Cypru (60 %) a Malty (62 %), ktorých krajiny plánujú zaviesť euro k 1. januáru 2008. Z výsledkov vyplýva, že dopyt po informáciách nie je v súčasnosti ani zd'aleka uspokojený.

Podobne ako v apríli 2006 i teraz označilo v priemere 77 % respondentov národnú centrálnu banku za dôveryhodný zdroj informácií. Európske inštitúcie sú vnímané ako druhý najdôveryhodnejší zdroj (v porovnaní s aprílom 2006 sú výsledky mierne nepriaznivejšie: 67 % oproti 70 %). Väčšina respondentov naďalej uprednostňuje masmédiá a banky ako zdroj informácií a zaujíma sa najmä o praktické aspekty zavedenia eura, ako je napr. hodnota eura (93 %), spôsob predchádzania podvodom (92 %) či scenár prechodu na euro (90 %). Prieskum opätovne potvrdzuje, že dvojité uvádzanie cien v obchodoch (85 %) a na účtoch (75 %) je pri príprave na prechod nevyhnutné.

3. Vnímanie jednotnej európskej meny a jej podpora

Podobne ako v apríli 2006 sú občania nových členských štátov pripravení, aspoň mentálne, na prechod od národnej meny na euro: 47 % opýtaných budúci prechod na euro veľmi víta, resp. skôr víta, čo je porovnateľné s výsledkami z apríla 2006. Úroveň podpory však značne kolíše od krajiny ku krajine: pomer občanov, ktorí vítajú prechod na euro, sa od apríla 2006 zvýšil v piatich z desiatich nových členských štátov, zatiaľ čo v ďalších piatich krajinách poklesol.

Vo všeobecnosti občania očakávajú, že prechod na jednotnú menu prinesie väčšie výhody ich krajine ako im samotným. Iba 8 % respondentov sa domnieva, že zavedenie eura bude mať na krajinu veľmi pozitívny účinok (žiadna zmena oproti aprílu 2006), zatiaľ čo 42 % uvádza skôr pozitívny ako negatívny účinok (pokles o 2 % od apríla 2006). Podobné údaje možno v súvislosti s prijatím jednotnej meny pozorovať i na úrovni jednotlivcov: 8 % opýtaných očakáva veľmi pozitívny účinok (+1) a 36 % skôr pozitívny účinok (-3). Výrazná menšina, 40 % respondentov očakáva negatívny účinok na úrovni jednotlivcov, na úrovni krajiny sa však podobného výsledku obáva menej občanov (36 %).

Podpora eura výrazne poklesla v Maďarsku a na Cypre, o niečo menej v Poľsku, na Malte a v Lotyšsku, zatiaľ čo v iných členských štátoch vzrástla. Občania Malty a Cypru ostávajú naďalej skeptickí, a to i napriek možnosti ich krajiny prijať euro v blízkej budúcnosti. Hoci len 31 % respondentov očakáva pozitívny účinok na Maltu, 48 % (v predchádzajúcom prieskume 42 %) prechod od národnej meny na euro veľmi víta, resp. skôr víta. Na Cypre je situácie nepriaznivejšia: len 29 % opýtaných očakáva pozitívny účinok na ich krajinu, čo je najmenej spomedzi všetkých desiatich krajín, a len 32 % prechod na euro veľmi víta, resp. skôr víta (v predchádzajúcom prieskume 39 %).

4. Očakávania a obavy súvisiace s prijatím eura

Pokiaľ ide o očakávania občanov v súvislosti s prijatím eura, prieskum zo septembra v značnej miere potvrdzuje predchádzajúce výsledky: 45 % respondentov (v porovnaní so 46 % z apríla 2006) sa naďalej obáva, že zavedenie eura povedie k zvýšeniu inflácie v krajine. V nových členských štátoch však stále panuje všeobecná zhoda, že euro predstavuje medzinárodnú menu a že z jeho prijatia plynú pre krajinu viaceré výhody.

V súvislosti s vplyvom eura na hospodársky a politický vývoj respondenti vo všeobecnosti pripúšťajú, že pozitívny účinok sa prejaví v oblasti verejných financií (44 %, nezmenené). Názory občanov sa však rozchádzajú v otázke, či bude mať prijatie eura pozitívny účinok na zvýšenie zamestnanosti či hospodárskeho rastu (40 % súhlasí, 39 % nesúhlasí).